

عنوان مقاله:

بررسی تزیینات وابسته به معماری خانه و حسینیه آراسته در بیرجند (دوره قاجاریه و پهلوی اول)

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات فرهنگی - اجتماعی خراسان، دوره 9، شماره 4 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

آرزو پایدارفرد - دانشجوی دکتری هنر اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز / عضو هیات علمی دانشکده هنر دانشگاه بیرجند

محمد خزائی - دانشیار گروه ارتباط تصویری دانشگاه تربیت مدرس

خلاصه مقاله:

در هنر معماری دوره قاجاریه، گچ بری و در هنر معماری دوره پهلوی اول (۱۹۹۲-۲۳۱۰ ش.)، آجرکاری شاخص و حائز اهمیت است. خانه آراسته از بناهای دوره قاجاریه واقع در شهرستان بیرجند است که به دلیل نقوش متنوع و نمادین گچ بری، قابل تحلیل و بررسی است. مهم ترین تزیینات این بنا نقوش گیاهی با انواع گل و برگ های نخلی و اسلیمی و قاب اسلیمی، نقش خورشید، پیکار شیر و اژدها، قطار بندی گچی، فرم طاق نماها و سر ستون ها است. حسینیه آراسته از بناهای دوره پهلوی اول در شهرستان بیرجند است که دارای آجرچینی بسیار متنوع و رگ چینی های آجری قابل توجهی چون توپی، چلیپایی، جناغی و کتیبه های گچی مذهبی و نقش مایه دو شیر است. مساله پژوهش حاضر آشکار می کند که تاکنون درباره ی این دو بنای تاریخی به جز گزارش های میراث فرهنگی و پایگاه بافت تاریخی شهرستان بیرجند هیچ گونه بررسی جدی صورت نگرفته است. دو بنا با وجود تزیینات غنی وابسته به معماری، به طور جامع معرفی نشده و تزیینات آن مورد بررسی و تحلیل قرار نگرفته است. بنابراین هدف از پژوهش حاضر معرفی این دو بنای معتبر اما ناشناخته در قطب فرهنگی شمال شرق کشور و هم چنین بررسی و تحلیل نقش مایه های این دو بنا و مضامین آنهاست. یافته های این مقاله آشکار می کند که نقوش گچ بری خانه آراسته برگرفته از هنر گچ بری ساسانی است. حسینیه آراسته با توجه به کارکرد مذهبی آن، از نقش مایه هایی با مضامین مذهبی، چون کتیبه های روایات و نقش مایه دو شیر در دوجانب کتیبه ها بهره برده است. نقش مایه هایی چون نقش خورشید، نقش مایه شیر و نبرد شیر و اژدها از نقوش کلیدی دو بناست که علاوه بر پیشینه تاریخی، مفاهیمی نمادین و مذهبی دارند. شیوه گردآوری اطلاعات کتابخانه ای و راهنمایی از استادکاران با سابقه استان خراسان جنوبی و نمونه های تصویری از عکاسی دو بنا بدست آمده است. روش پژوهش توصیفی - تحلیلی و در مواردی تطبیقی است.

کلمات کلیدی:

خانه و حسینیه آراسته، بیرجند، نقوش گچ بری و آجرکاری، دوره قاجاریه و پهلوی اول

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1370332>

